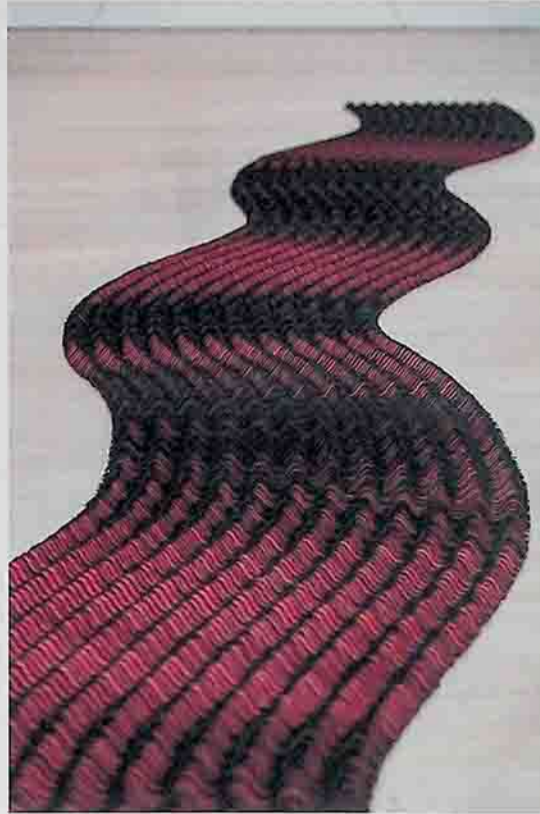
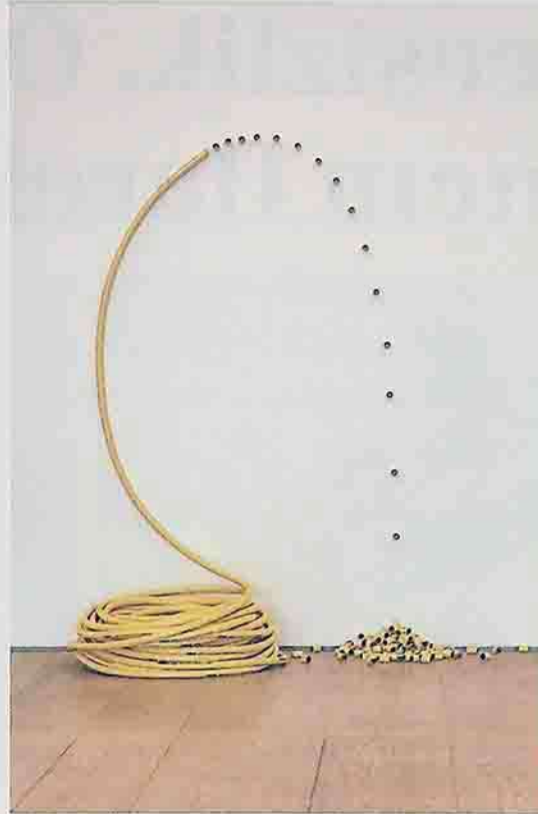

Şakir Gökçebağ, Trans Layers I (detail)
Tuvalet kâğıdı ruloları, 375 x 650 x 10 cm, 2010

Şakir Gökçebağ, As It Seems, Sergi görünümü, 2024
Fotograf, flüfoto (Banış Aras & Elif Çakırlar)

Şakir Gökçebağ, Hortum Etütleri (detay)
Bahçe hortumları, Değişken boyutlar, 2010-devam ediyor

Sanatı Kendi Etrafında Aramak

Aklımızın ucundan bile geçmeyen gündelik hayatın tüm sıradan malzemelerini birer sanat yapıtına dönüştüren Şakir Gökçebağ'ın Arter'deki sergisi **Göründüğü Gibi**, sanatçının farklı zaman aralıklarında ürettiği yerleştirme, heykel ve fotoğraflarını bir araya getiriyor. Sergi, 10 Kasım'a kadar görülebilir.

SEMRA DURSUN

Şemsiye, bahçe hortumu, giysi askısı, kemer, mandal, gömlek, su terazisi, katlanır metre, halı, hatta tuvalet kâğıdı ruloları ve mercimek taneleri... Gündelik yaşam içinde sıkça karşılaştığımız tüm bu malzemeleri kullanarak ürettiği yerleştirme ve heykelleriyle görsel sanata yeni yollar sunan isimlerden biri Şakir Gökçebağ... Nesnelerin gündelik yaşamda zihinde yarattığı çağrışımlardan ya da uyanırdıkları biçimsel benzerlikler ve zıtlıklardan yola çıkan Gökçebağ, onları yapıbozumu bir tavırla parçalarına ayırarak, yineleyip çoğaltarak, birbirlerine iliştiyerek yeniden düzenliyor. "Görsel sanat görmeye başlar," diyor sanatçı, izleyicinin çok doğrudan ve çok rahat ilişki kurabildiği malzemeler yoluyla görsel kültür etrafında yeni bir dil oluşturuyor.

Sanatçı ile Arter'in 2. kat galerisinde farklı zaman aralıklarında ürettiği yerleştirme, heykel ve fotoğraflarını bir araya getirdiği **Göründüğü Gibi** adlı sergisini ve üretim pratiğini konuştuk.

Göründüğü Gibi isminin hikâyesi nedir? Serginin içeriğine ve kavramsal çerçevesine nasıl bir katkı sunuyor?

Bu sefer sergime isim koyma aşamasında zorlandım biraz. Öyle bir isim olsun ki, benim sanat felsefemi de anlatsın dedim. Tabii ki birkaç kelimeye her şey sığmıyor. Serginin küratörü Emre Baykal'ın önerisi "Göründüğü Gibi Değil" şeklindeydi. Aslında hangi açıdan baktığına bağlı olarak güzel bir öneriydi. Aşına olduğumuz nesnelerin beklenmedik görünüşe sahip olmasına gönderme yapıyordu. Emre Baykal'ın

önerdiği bu isimden bir kelime ek-silttim. **Göründüğü Gibi** oldu. Buradaki bakış açısı biraz da izleyici lehine. "Burada ne anlatılmak isteniyor?" sorusunun önünü kesmek için ideal bir isim gibi görünüyordu. İzleyici kendine yakın hissettiği nesnelere kendi kendine yorumlayacak, kendine güveni olacaktı ve kanımca öyle de oldu.

Mandal, gömlek, su terazisi, katlanır metre, halı, hatta tuvalet kâğıdı ruloları ve mercimek taneleri... Hayatın hemen hemen her alanında sıklıkla karşılaştığımız gündelik yaşamın nesnelere sizin sanatsal üretiminizin en önemli parçasını oluşturuyor. Bu nesnelere sizin için ne ifade ediyor?

Malum, görsel sanat görmeye başlar. Etraftaki nesnelere, en çok karşılaştığımız hatta görmekten kaçınmadığımız şeylerdir. Nesnelere aramızda çeşitli duygu durumlarına göre değişken ilişkiler kurulur. Bu sıradan durumlar, beni zaman zaman rahatsız eder. Monotonluktan kurtulmak için olağandışı bir şeyler ararım çevremde. Yapabiliyorsam küçük, basit ilaveler yaparım; küçük bir tebessüm gibi bir şey... Bunlar gündelik hayatın baharatı veya tamamlayıcısıdır. Aslında her nesne çok değerli ve büyük bir saygıyı hak eder. Her nesnenin olağanlaşmış görüntüsünün altında büyük bir cevher vardır. İstersek onu ortaya çıkarabiliriz. İşte fırça, boya ve buna benzer nesnelere, benim için sanatsal üretim elemanlarıdır. Hiç uzağa gitmeden yanı başımızdadır; bizi 'gör' diye bakarlar.

Sanatsal pratiğinize gündelik ve "basit" nesnelere kullanma fikri nasıl yerleşti?

Uzun hikâye... Başlangıcı ta çocukluğuma, kendi oyuncaklarımı kendimin yaptığım zamanlara kadar gider. Evdeki artık malzemeler çöpe gitmeden önce "bundan bir şey çıkarabilir miyim?" diye düşünürdüm. Bir şeyi atmadan önce iki defa düşünme veya farklı bir gözle bakma alışkanlığı o zamanlarda başlamıştı. Hep de böyle devam etti. Çaka ile bir şeyler yapmak rutin bir meşgale idi mesela. Benim şu an çalıştığım atölyem çok sayıda farklı disiplinlerden sanatçı atölyeleri ile yan yana. Arkadaşlarım, işlerine yaramayan bir malzemeyi atmadan önce bana sorarlar, "sen bundan bir şey çıkarırsın" diye. Sıradan nesnelerin sanat olabileceği fikri tamam, fakat benim için bir gelecek olabileceğinin farkına varmam çok uzun yıllar aldı. Ben resim geleceğinden geldiğim için resim ile ilişki de uzun yıllar objelerle paralel olarak devam ettirdim. Zaman içinde resim geri planda kaldı.

Evet, çocukluğumun şimdiki yaptıklarımın etkisinin büyük olduğunu inanıyorum. O vakit can sıkıntısı diye bir şey vardı mesela, çok değerliydi. Bir kere daha bu duyguyu yaşamayı çok isterim. Sız sıklıkla en güçlü söylemlerin en basit şeylerle dile getirilebileceğini vurguluyorsunuz ve pratiğinizi yalnızlık, evrensellik ve ulaşılabilirlik gibi ilkeler üzerinde temellendiriyorsunuz. Bunu biraz açar mısınız?

Evet basitlik, yalnızlık benim için önemli. Bu, algıyı kolaylaştıran bir etmen. Çünkü sanat bana göre zor ve anlaşılmaz olmak zorunda değil. Tam tersine kolay olmalı. Bu konu, grafik eğitimi almış olmamla da ilintili diye düşünüyorum. Yani "Öyle kolay algılanır bir şey yapacağım ki bununla maksimuma erişeceğim" kaygısı vardır hep. O yüzden karmaşık şeylerden kaçınıyorum. Bir çeşit mükemmeliyetçilik veya kendini aşma çabası. İzleyicinin benim kurguladığım oyuna dahil olmasını önemserim. Benim gibi düşünmesi gerekmez elbet; ama eserin, izleyicinin önüne farklı bir perspektif koyması gerekir. İzleyici, algılama aşamasında yardıma ihtiyaç duymadan kendi kendine olayı çözmeli. Anlaşılabilirlik bu açıdan önemli. Elitist olmayan, paylaşımçı bir çaba bu. Herkese hitap edebilen bir özellik hem çocuklara hem de entelektüellere.

Evrensellik ise evrensel tanınırlığı olan nesnelere kullanmam ile ilgili. Nesnelerin doğal hâlinde algılanıyor olması gerekir ki, kavramsal katkı fark edilsin. Eğer bilinmeyen bir objeyi bir şekilde dönüştürsem, başlangıç - sonuç ilişkisi kurulamaz ve benim katkımla anlaşılmaz. O nedenle seçtiğim objeler uluslararası bilinen objelerdir.

Üretimlerinizde kullandığınız nesnelere nasıl seçiyorsunuz?

Gerçeği konuşmak gerekirse, bu konuda büyük bir çaba harcamıyorum. Gündelik yaşamın içinde etrafımda olanlar haricinde tek yaptığım arada bir bit pazarına gitmek. Orada pek çok şeyi bir arada görüyorum. Bu şeyler arasında ilişkiler kurmak çok zevkli. Satranç oyunu gibi bir şey, büyük bir network olması. Kombinezonlar, eklemeler, çikarmalar ve daha neler neler... İlla bir şeyler satın almam gerekmiyor. İrili ufaklı fikirler bir şekilde yerleşiyor bilinç altına, üstüne. Atölyem, depolarım fazlasıyla dolu. Elimin altındaki objeler o kadar fazla ki... Bugüne kadar yüzün üstünde farklı nesne ile uğraşmışlığım, sergilemişliğim vardır.

Seçtiğiniz bu nesnelere üzerinden anlattığınız hikâyeleri nasıl kurguluyorsunuz?

Hikâyelerim doğal olarak görseldir, kendiliğinden oluşur. Bir kıvılcım ile başlar, pek çok aşamadan geçer ve belki de hiç bitmeyen bir kurgu süreci başlar. En başta, fikir oluştuğunda hemen çizerim. Zaman içinde bu çizimlere eklemeler, çıkarmalar yaparım. Bir sonraki aşama, bilgisayarda simülasyon aşamasıdır. En sonunda da atölyemde uygularım. Bu aşamaların hepsinde değişiklikler olabilir. Fikirlerin sergileme mertebesine ulaşması ise genellikle çok uzun yıllar alır. Kendilerine uygun bir sergi-konsepte rastlayınca kadar beklerler.

Daha önce farklı bağlamlarda sergilediğiniz eserlerinizi Arter'deki galeri mekânı için yeniden boyutlandırıp yorumladığınız ve eserlerinizi geniş bir malzeme çeşitliliği içinde izleyiciye sunuyorsunuz. Serginin hazırlık aşaması ve mekânın eserlerinizle olan ilişkisi ile ilgili neler söylemek istersiniz?

Her türlü mekâna uyum sağlayabilecek büyük bir repertuarım var. Çok avantajlı bir durum lakin mekâna göre eser seçme kısmı oldukça meşakkatli bir süreç. Bir o kadar da zevkli. Sergiye Emre Baykal'ın küratör olarak katkısı büyük oldu. Mekânın olanaklarını bilmesi ve birikimli olması benim karar verme tereddütlerimi giderdi. Her zaman yaptığım üzere her malzemeden bir eser seçtik, ayrıca küçük bir fotoğraf odası oluşturduk. Fotoğraf seçiminde eski işlerimi tercih ettim. Bu oda, fotoğraf alanındaki deneyseliliğimin küçük bir özeti gibi oldu.

Yurtdışında yaşamınız ve çalışmanız sanat pratiğinizi nasıl etkiliyor?

Ben istediği zaman istediği malzemeyi konsept neyi gerektiriyor ise kullanabilen biriyim. Zaten öyle de olması gerekiyor, yoksa yaratıcı olamazsınız. Sanat pratiğim malzeme merkezliymiş gibi görünüyorsa da malzemenin ne olduğu çok da önemli değildir. Onunla ne yaptığın önemlidir. Malzemenin kendisi, izleyici ile iletişim kurabilmesi açısından önemlidir. Özellikle de bildik bir malzeme ise bu iletişimi kolaylaştıran bir özelliktir. Yurtdışında yaşamın sanat pratiğine etkisi konusunda ise bulunduğum yer, içinde olduğum atmosfer gibi pek çok değişkeni var bu için. Kendi açımdan bakarsam malzemeye erişimim - İstanbul ile kıyaslasak - daha kolay. Sergileme olanakları daha fazla. Ama ben beslenmek için her fırsatta İstanbul'a gelirim. Mahmutpaşa, Tahtakale, oralar zaten otantik sergi mekânlarıdır.

Şu an üzerinde çalıştığınız yeni projeleriniz var mı? Hazır nesne üzerine çalışmaya devam edecek misiniz?

Çoğunlukla yerleştirme, obje, zaman zaman da fotoğraf... Evet bu durum devam edecek. Pek çok projeyi paralel yürütüyorum. Yapmayı planladığıym çok sayıda proje var. Sürekli benzer şeyleri üretmek bana uymuyor. Tam tersine, her seferinde bir öncekine göre farklı bir şeyler yapmayı tercih ederim. Maymun iştahlılık gibi görünse de yaratıcılığı olumlu etkileyen bir şey bu.

Neler eklemek istersiniz?

İzleyicinin benimle beraber gündeliğin, monotonluğun dışına çıkması; sıradan eşyaların değerli olabileceğini fark etmesi, sanatı kendi etrafında aramaya başlaması çok kıymetli.